

Nagyvárad Estilap

Főszerkesztő: MARTON MANO

Kiadóhivatal: Hegedűs Hiriapiroda
Szerkesztőség: Károly herceg (Szilágyi Dezső)-utca 6.

Felelős szerkesztő: KATONA BELA

Szilárd Béla meghalt

Alig néhány hónapja annak, hogy itthonjárt Váradon és nem mindennapi karrieréről beszámolt a Nagyvárad Estilap. Most szüszavú távirat tudatja hogy Szilárd Béla, a nagyvárad szarmazású, világhírű tudós, Párisban meghalt. Egy héttel ezelőtt jött a hír, hogy a tudományos kutatásokban kiemelkedő ideggyógyászati szanatóriumba kellett szállítani. Ugyanakkor Párisba kérték édesanyját: özv. Steiner Lajosné, aki hogyisne sietett volna egyetlen fiának betegágyához...

Szilárd Béla karrierje egy tipikusan magyar és egyben tipikusan zsidó sors magashaladulása. Bár képességeire ott is szükség lett volna, idegenben kellett érvényesülnie, amint hogy idegenben is halt meg. 1883-ban született Nagyváradon. Korán fölkerült Budapestre, ahol iskoláit végezte. Kiváló képességei már középiskolai tanulmányai közben nyilvánultak. Egyetemi éveit részint Németországban, részint Svájcban töltötte. Aztán Párisba került, ahol tudományos körökben hamar megismerték és megbecsülték az ambiciózus és tehetséges magyar fiút. Poincaré volt köztársasági elnök ajánlatára Madame Curie-hez a radium feltalálójának övéhez került, akinek laboratóriumában dolgozott, egészen a háború kitöréséig. A háború elején — mint magyar állampolgárt — internálták, de feleségének, aki egy előkelő szociális képviselő leánya, közbenjárására elhagyhatta Franciaországot és Spanyolországban telepedett le Madridban. Itt hamarosan bejáratos lett a spanyol udvarba és ezen a révén egyetemi tanárrá nevezték ki.

A háború után visszatért Párisba, ahol mindmáig egy radiológiai laboratórium vezetője volt. Tudományos működését világszerte ismerik. Az ő nevéhez fűződik — többek között — a legfontosabb elektromosság — mérő készülék feltalálása is.

Szilárd Béla halála nagy vesztesége a modern tudománynak és nagy vesztesége Párisnak és magának Nagyváradnak is, mert ez a város küldte őt idegenbe, hogy dicsőséget szerezzen magának, faj-

tájának és szülőföldjének egyben. Azok között a jobb sorsra méltó magyar tehetségek között, akiket magyar sorsuk idegenbe kényszerített, Szilárd Béla egyike volt a legszerecsesebbeknek — a legutol-

só időkig. Gyönyörű karrierjét azonban nem luthatta végig: 43 éves korában meghalt Szilárd Béla...

Tragikus halálát feleségén, édesanyján és egyetlen kislányán kívül nagyapja Beck Henrik és kiterjedt várad rokonsága gyászolja.

Vihar készül a kamara első ülésén

Junius 25-én nyit a parlament — Bratianu és Duca bukása

Bukarestből jelenti a Rador: Bratianu Jonel volt miniszterelnök bukása nagy meglepetést keltett politikai körökben, hír szerint a volt miniszterelnök nem fogja igénybe venni a jogszertti szenatori mandátumát sem. A beérkezett adatok szerint ugylátszik, hogy Duca volt külügyminiszter sem nvert mandátumot.

A parlament megnyitását végleg junius 25-ében állapították meg.

Az első ülésszak egy hónapig fog tartani, miután a király két héttel elhalasztotta külföldi utazását.

A mandátumok igazolása a jelek szerint hosszabb és viharosabb vitákra fog alkalmat adni.

A központi választási bizottság nem a prefektusok jelentései alapján dolgozzák fel az adatokat, hanem a választási jegyzőkönyvekkel veszik alapul és állapítják a szá-
zalékokot.

A hivatalos adatokat előreláthatólag csütörtökon fogják publikálni.

A szenátor választások végső eredményei

Aszenátorválasztásokon nem kevesebb, mint 68 megyében aratott győzelmet a kormánypárt listája, míg az ellenzék csak 3 megyét tudott meghódítani.

A szenátusnak tudvalevően nemcsak választott, hanem jogszertti tagjai is vannak. Ez utóbbiak közé tartoznak első sorban a királyi család férfitagjai, az egyházak püspökei; hat évnél hosszabb ideig miniszteri tárcát viselt politikusok, továbbá azok, akik legalább tíz ciklusban nyertek szenatori, vagy képviselői mandátumot. Jogszertti szenátorok azok a tábornokok is, akik a világháború alatt legalább hat hónapig vezényeltek egy hadsereget.

A legelső semmitűzők már tegnap megkezdték a jogszertti szenátorok igazolását. Tíz parlamenti ciklusban való részvétellel címén szenátornak jelentette ki a semmitűzők dr Anghelescu volt közoktatásiügyi minisztert, Constantin Disescu-t, az alkotmányjavaslat

előkészítőjét és Jonás Gradisteanu-t.

Alexandru Constantinescu volt földművelésügyi miniszter kettős alapon lett szenátor: tíz ciklusban tagja volt a parlamentnek és miniszter volt, hat évnél tovább.

Tagja lesz a szenátornak Mo-soiu tábornok, miniszter is.

Ketten már jelentkeztek

a legutóbbi sorsolás szerecsés nyertői közül.

A főnyereményt a 2903 sz. sorsjeggyel Vass István ügyész, élesdi lakos nyerte meg.

A második díj nyertese a 2023 sz. sorsjegy tulajdonosa Berger Gyuláné Teleky-utca 44. sz. lakos.

A szerecsés nyertők már át is vették a díjakat.

A harmadik nyereményért az 1921. sz. sorsjegy tulajdonosa még nem jelentkezett.

Saját maga ellen vétkezik,

A lej

A lej most már határozott biztossággal javul. Lepadatu pénzügyminiszter kijelentése szerint zürichi 250-es kurzuson fogják stabilizálni. Ma a nyitásban már 210-re emelkedett, s a kormány hivatalos közlése szerint tovább fog javulni, ami az életbe léptetett gazdasági rendszabályoknak és jó terméskilátásoknak köszönhető. Ezzel összefüggően Romániában az összes külföldi valuták értéke zuhan.

A mai

zürichi nyitás

BUKAREST 210.—

BERLIN . . . 12295 PARIS 1650—
NEW-YORK 51625 PRAGA 152950
LONDON . . 251250 B.PEST . 72 30
BECS . . . 72925 MILANO 1950—

Bukaresi zárilai

(előli 12 órakor)

BUDAPEST	—	—	—	292
BECS	—	—	—	35 50
PARIS	—	—	—	780
LONDON	—	—	—	1185
ZÜRICH	—	—	—	47—
MILANO	—	—	—	9—
NEW YORK	—	—	—	242
PRAGA	—	—	—	700

Nagyvárad évfolyamok

Magyar korona	290 áru	285 pénz
Dollár	244	246
Cseh korona	725	730
Svájci frank	4750	4775
Osztrák shilling	3450	35—
Francia frank	785	8—
Angol font	1190	1200
Olasz líra	920	940

ha a jutalomsorsolást elmulasztja.

Már junius 6-án sorsolunk.

Ha bármelyik sorsjegye vagy jutalomsorsolási száma hiányozna, kérjen felvilágosítást a kiadóhivatalban (Hegedűs hiriapiroda.)

A jutalom-sorsoláson az is részt vehet, aki eddig bármely okból kimaradt a sorsolásokból. Csak jelentkezni kell a kiadóhivatalban utbaigazításért.

Mindennap vegye meg az Estilapot, mert újabb sorsolási szenzációk következnek.

Atlantic nyári mozgó
6 és 9 1/4 órákor

Apolló-mozgósínház
5, 7 és 9 órákor

Ma hétfőn utóljára a szenzációs dupla műsor

Szerelmi fészek

Nordisk film 5 felvonásban.

Főszerepekben a Nordisk filmgyár legjobb művészei.

A végzetes eskü

Izgalmas társadalmi dráma 6 felvonásban.

Főszerepben: Gonway Tearle, Miriam Cooper.

Holnap először

A feleségem táncosa

Korda Mária és Várkonyi Mihállyal a főszerepekben.

HIREK

Pompéji utolsó napjai Heyman Szinkörben!

* Az ideiglenes városi tanács ülése. Nagyvárad város ideiglenes tanácsa Popa György dr. szenátor elnöklésével szerdán délután 6 órákor tartja rendes ülését a városházán.

* Holnap állapítják meg a maximális árakat. A polgármesteri hivatal értesítése szerint az ármegállapító bizottság holnap délelőtt ülést tart, amelyen az új maximális árakat fogják megállapítani.

**A vilnaiak
A vilnaiak
A vilnaiak
A vilnaiak
Junius
5**

* Elkészült dekrétumok. Érdekes és tanulságos olvasmány néha a hivatalos lap, a Monitorul Oficial. Egyik legutóbbi száma rengeteg dekrétum-törvényt közöl, amelyek még az előző kormány idejéből származnak. Vannak e dekrétumok közt olyanok, amelyeket 1923-ban, mások amelyeket 1924-ben, ismét mások amelyeket 1925-ben kellett volna közzétenni. Köztisztviselői statutumról, községek 1925. évi költségvetéséről és más fontos ügyekről van szó e dekrétumokban, amelyek egyáltalán nem alárendelt jelentőségűek.

* Ha jó sört akar inni, vigyázzon a DREHER HAGGEN-MACHER címkére.

* Péchy és Társa üvegszolda, tükörrugyár és kirakat-üvegező telefonszáma 637.

**5
Junius
Jönnek
Jönnek
Jönnek
Jönnek**

* Elmarad a söfőr-vizsga. A rendőrség közlekedésügyi osztályának értesítése szerint a söfőrijelöltek június 4-re kitűzött vizsgája — közbejött akadályok miatt — elmaradt.

A feleségem táncosa
extra slágerfilm
kedden látható először
az Atlantic és Apolló mozgóknál
rendes helyárák mellett

Heymanszinkör

Ma utóljára

Le vert galant A gálans király

Kedden, szerdán
és csütörtökön

Bécs, Berlin, Caira

Madagaszkár csillaga

Főszereplő: EVA MAY

Smirna, Athén, Madagaszkár

Jön!

Jön!

Marica grófnő

* A váradi magántisztviselők vasárnap délelőtt népes gyűlést tartottak az Apolló-mozi helyiségében. A gyűlésen dr. Kertész Rezső ismertette a magántisztviselők gazdasági helyzetét, majd Faragó Imre és Freifeld Dezső határozati javaslatban követelték a kollektív szerződés életbeléptetését és az indexszámok bevezetését.

* Elhalasztották az országos autóversenyt. A Romániai Királyi Automobil Club szokásos évi versenyét június 2-ra tervezte. A nagyszabású versenyt amelyen Miklós herceg is részt vesz — öt nappal később — június 7-én fogják megtartani. Miklós herceg és kísérete vasárnap este érkeznek Nagyváradra és innen hétfőn délután indulnak tovább.

* A ruházati munkások kedden, június hó 1-én taggyűlést tartanak este fél 8 órai kezdettel. A mértékutáni munkások feltétlen megjelenését kéri a vezetőség.

* Felhívás. Az összes rangra való tekintet nélkül katonai egyének, hivatalnokok, civilek és minden házhoz jogosult, mérési költségek lefizetése végett 1926. június 5-ig bezárólag mindennap d. u. 3—6 óráig megjelenni szíveskedjenek a Curtea de Apel helyiségében, ellenkező esetben elvesztik jogukat.

* Adakozás. Özv. Szilágyi Györgynének adakozott F. P. 100 lelt. Átveheti a Hegedüs-hírlapirodában.

**Az Atlantichba
Az Atlantichba
Az Atlantichba
Az Atlantichba
Junius
5**

* Hogyan készülnek a film csodái? Irányváltás Amerikában, Chaplin Douglas Fairbanks ellen, Putty Lya amerikai élményei, Aud Egede Nissen életleírása, Magyarországon betiltották a mayerlingi tragédiáról szóló filmet, Nyilatkoznak a boldogságról a filmstarok, Hogyan kell egy filmszínésznek öltözködni, Grafológia, Filmszínész pályázat, regény folytatás, rejtvények szerkesztői-üzenetek találhatók a „Film Riport” ma megjelent legújabb filméből közöl jelentekeket. Ára 10 lei. Kapható minden újságárusnál.

* Sachs tűzifakereskedő lakása Sínku (Szmetka)-u. 1. Telef. 181.

Dorian Te
9 órákor

Dorian Filmszínház
5 és 7 órákor

Ma hétfőn

Tartuffe

Moliere színműve
8 felvonásban

A főszerepben: EMIL JANNINGS
és LIL DAGOVER
Rendes helyárák!

Szerdán kettős műsor!

Nyugati karaván

és

Opera Fantomja

Jön a

Vadorzó

a hasonló című operettfilmen

* Halálozás. Mint résztvevővel értesülünk, Bugner Gyula hosszasan szenvedés után vasárnap reggel 6 órákor elhunyt. Gyászolja szerető édesanyja, testvérei és nagyszámu rokonsága. Temetése ma délután 6 órákor lesz a Iosif Vulcan (Nagy S.)-u. 4. szám alól.

A feleségem táncosa

extra slágerfilm
kedden látható először
az Atlantic és Apolló mozgóknál
rendes helyárák mellett

* Legújabb nyári menetrend kapható a Hegedüs Hírlapirodában.

Kepes Elek

orvosi kötszerész, Sas-passa 20.

Saját készítményű 2393

sérvkötők, háskötők,

gummi-harisnyák,
speciális köt-szerek, női és férfi övszerek.

Özv. Grosz Adoliné

megnagyobbított

שרה נחמה vendéglője
Str. Nic. Jorga (Zöldfa-
utca) 10. sz.

a legolcsóbb abonama,
Lakodalmak és bankettek
rendezése. 2737

Épület, bulor és
portálüvegezéseket
valamint minden-
nemű ablak, tükör
és kertészüveget
legolcsóbban árul

Frenczel

Vlahuța-utca 44. sz.

Telefon 913. sz.

Nevezetesebb emberek, akik a kamara tagjai lettek

Félhivatalos jelentés a választásokról

— Bukaresti tudósítónk távirata —

Az igazságügyminiszteriumban napok óta lázasan számolják össze a képviselőválasztásokon leadott szavazatokat és osztják el a végső eredmények alapján a mandátumokat.

A szavazatoknak szombat délutánig való összeszámolása után félhivatalosan a következőket közlik:

A kormánypárt ismertebb nevű képviselői az alábbiak:

Lupas János (Krassómegeye); **Sergiu Nita** (Cetate-Albamegeye; volt miniszter 1920—21-ben); **Goga Oktavian**, **Prie Oktavian** dr (Kolozsmegeye); **Grigore Trancu-Jasi** (Covurluimegeye; munkaügyi miniszter); **dr Dori Popovici**, **dr Mayer Ebner** (a csernovici zsidó hitközség elnöke, Csernovicmegeye); **C. Garofilid** (Doljmegeye; miniszter); **I. C. Atanasiu** (Falciumegeye; volt közlekedési és utijáépítési államtitkár, Nagyvárad volt képviselője az 1920—21-es Averescu-kormányban); **Groza Péter** dr, **Silviu Dragomir** dr kolozsvári egyetemi tanár (Hunyadmegeye); **T. P. Negulescu** közoktatásügyi miniszter (Prahova); **Goga Oktavian**, **Lapedatu János** pénzügyminiszter, **Lupas János** közegészségügyi miniszter; **Bucsan Constantin** népkisebbségi államtitkár (Szilágy); **C. Garofilid** miniszter, **Mihail Manolescu** pénzügyi államtitkár (Sztarmarmegeye); **Goga Jenő** (Nagyküküllő); **Teodor Cudalbu** igazságügyminiszter (Tutova); **Goldis László** miniszter, **Imbroane Nicoleta** (Temes, Torontál); **A. Averescu** tábornok-miniszterelnök (Bacau); **Goga Oktavian**, **Jacob János** dr, **Deseanu P. Adrian**, **Popp E. Péter**, **Roxin Miklós** dr, **Pop Gergely** dr, **Filip Viktor** dr (Biharmegeye); **Jon Petrovici** közmunkaügyi miniszter (Brassómegeye); **C. Meissner** volt miniszter a háborús Marghiloman-kormányban; **Jon Mitileu** külügyminiszter; **Al. Otetelesanu** államtitkár (Ilfovmegeye); **Rascanu** tábornok volt hadügyminiszter az 1920—21-es Averescu kormányban (Vaslumegeye.)

A félhivatalos kimutatás a kormánypártba sorozza a Magyar Párt képviselőit is, akiknek névsora a következő: **László Dezső**, **Willer József** dr (Csikmegeye); **Jósika János** báró (Szilágymegeye); **Török Andor**, **László Ignác** (Háromszékmegeye); **Ketzó Jenő** dr, **Weisz Sándor** dr (Biharmegeye); **Szele Béla** dr (Brassómegeye); **Bernády György** dr, **Szoboszlai László** dr (Maros-Tordamegeye); **Bethlen György** gróf, **Sebessy János** dr, **Laár Ferenc** (Udvarhelymegeye.)

A kormánypárt több tagja három mandátumot is kapott. Így Averescu miniszterelnök mint listavezető győzött Bacuban, Ilfovban és Jalomitában. Goga Oktavian mandátumot kapott Biharban, továbbá Kolozs- és Szebenmegeyében; Gr. Trancu-Jasi munkaügyi miniszter Covurlui és Ilfovmegeyében. Továbbá Cudalbu, Garofilid, Petrovici és Groza miniszterek, Bucsan és Manolescu államtitkárok, Sergiu Nita és még számosan győztek több kerület listáján.

Az egész ellenzék az eddigi

kalkulációk alapján összesen 101 mandátumot kap és pedig a román nemzeti párt és a parasztpárt kap

77 mandátumot;

a liberális párt kap:

15 mandátumot és a

Keresztény Nemzeti védelem Ligája.

9 mandátumot.

A román nemzeti párt ismertebb nevű képviselői a következők (zárójelben első helyen meg van jelölve a megye, ahol megválasztották):

Maniu Gyula, **Vlad Aurél**, (Alba, Nicolae Jorga (Covurlui), Constantin Argetoianu (Dolj); az 1920—21-es Averescu-kormány belügyminisztere, aki tavaly lépett át a román nemzeti pártba); **Vaida Voevod Sándor** dr (Kolozs; volt miniszterelnök 1919—1920-ban); **Dobrescu Aurél** dr (Fogarás); **Popovici Mihály** dr (Szamos); **Grigore N. Filipescu** (Futova.)

Egyébként egyes román nemzeti párti képviselőket több helyen is megválasztottak. Így Maniu Gyulát Albán kívül hazájában: Szilágymegeyében; Vaida-Voevod Sándort Kolozsvármegyén kívül Fogarás- és Maros-Tordamegyében; Vlad Aurélt Albán kívül Hunyadmegeyében; Jorgát Covurluin kívül Szebenmegeyében.

Nevesebb parasztpárti képviselők a következők:

dr Nicolae Lupu, akit Ilfov, Lapusna- és Prahovamegyében választottak meg. **Jon Mihailaché** megválasztották Buzau-, Braila-, Constanta- és Muscelmegeyében. **Constantin Stere**, a parasztpárt, sőt talán az egész ellenzék legmarkánsabb alakja a besszarábiai Cetatea-Alba, Ismail és Sorocamegyében kapott mandátumot.

Természetesen, mivel egy képviselőnek csak egy mandátuma lehet, a fentebb felsorolt politikusoknak le kell mondaniuk a fölösleges kerületekről, de a mandátum megmarad pártjuk számára, amennyiben a törvény értelmében a listán utánuk következő jelölt lép helyükbe és így fokozatosan az egész névsor egygyel előre halad.

Ismertebb nevek még a román nemzeti és a parasztpárt képviselői közt:

Eduard Mirio, **Voicu-Nitescu**, **Hatiegan Emil** dr, **Dan Szevér** dr, **Paul Bujor**, **Brediceanu Caius**, **Moldovanu Valér** és **Bocu Szevér**.

Érdekes, hogy a félhivatalos közlés szerint Biharmegyéből **Anghel Micu** kerül be a parlamentbe román nemzeti párti programmal. Mint illetékes helyről értesülünk ez nyilvánvaló tévedés, mert Biharmegeye román nemzeti párti képviselője: **Lazar Aurél** dr.

A liberális párt 15 képviselője egytől-egyig ismert név: **Vintila Bratianu** (két mandátum Argés és Jasimegeye); **I. G. Duca** (Valcea); **Richard Franasovici** (Durostorummegeye; volt belügyi államtitkár); **Jon Inculet** (Lupasna; volt besszarábiai tárcanélküli miniszter); **Mihail G. Orleanu** (Covurluimegeye; a kamara volt elnöke); **Vasile Barca** (Orhei) **Al. Alismianesteanu** (Olt); **Leonte Moldovan** (Braila); **Nicolae N. Saveanu** (Putnamegeye; volt közegészség-

ügyi miniszter); **C. J. Bratianu** (Muscelmegeye; a harmadik Bratianu-fivér); **C. D. Dimitriu** (Dambovitamegeye; a közigazgatási törvényjavaslat volt előadója a kamarában); **Alexandru Constantinescu** (Bacamegeye; volt földművelésügyi miniszter); **Jon Pillat** (Dorohomegeye); **Vasile Sassu** (Constantamegeye; a liberális rezsim első korszakában miniszter volt.)

Majdnem mind jólismert nevek

A Törekvés megverte az NSC-t

A Bihorul hatalmas győzelme a Makkabea felett

A tegnap délutáni bajnoki-meccsek újabb meglepetéssel szolgáltak a labdarúgó-sport híveinek. Az előmérkőzésen a Bihorul cáfolta rá eddigi gyenge formájára és végig szép stílust játszva, 5:0 arányban biztosan verte a bajnokság végén kullogó Makkabeát, amelyet most már semmi sem mentheti meg a kieséstől.

Ugyancsak nem csekély meglepetést szerzett a jónévű szilontai csapat is. Annak előrebocsátása mellett, hogy a Tö-

rekvés gólokkal volt jobb ellenfelénél, őszintén megvallva, ekkora kudarcra senki sem számított. Nem beszélve arról, hogy az első félidő eredménye 2:1 volt az NSC javára. A második félidőben az addig bizonytalanul dolgozó Törekvés csatársor lábrakap és 5:2 arányban a maga számára biztosította a végeredményt.

Az előmérkőzést Flegman (NAC), míg a főmérkőzést Balogh (Egyetértés) vezette le.

Kehrling veresége Prágában

Párisban gróf Salm lesz az ellenfele

Berlinből a férfi-egyes megnyerése után Kehrling Béla Prágába utazott. A magyar bajnok a cseh fővárosban, két meccset játszott. A Prágában élő orosz Rodrianca ellen 2:6, 7:5, 6:2-re győzött, de már Jan Kozeluhtól aki most formája

tetőpontján van és Lacoste-től öt szétes meccset erőszakolt ki, 6:3, 6:2-es vereséget szenvedett.

Párisban Kehrlingnek Salm gróf lesz a partnere férfi-párosban.

A cionisták tisztelik a magyar anyanyelvet

Fischer Tivadar dr expozéja a váradi cionista gyűlésen

Tegnap délelőtt a Kereskedelmi Csarnokban a nagyváradi cionisták gyűlést tartottak, amelynek díszét emelte a kolozsvári kiküldötteknek: **Fischer Tivadar** dr, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnökének és **Gizskalay János**nak a részvétele.

Bárdos Imre dr, a nagyváradi cionista organizáció elnöke nyitotta meg a gyűlést. Lelkes szavakkal üdvözli az illusztris vendégeket **dr Fischer Tivadart** és **Gizskalay Jánost**. Rámutat, hogy Nagyváradon kissé későn indul még az újabb gyűjtő-akció, azonban az itteni cionisták önzetlen buzgalma minden akadályt legyőz és minden késedelmet kipótol.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után **Berkovits Bernát**, a Mizrahi-központ elnöke üdvözli a kolozsvári vendégeket és a hallgatóságot. A Mizrahi-csoport — úgy mond — szeretettel, hálával és elismeréssel van eltelve a Zsidó Nemzeti Szö-

vetség és annak hivatott képviselői iránt. (Taps.)

Fischer Tivadar dr megköszöni az üdvözlő szavakat. Megtisztelő és hálás feladatnak mondja azt, hogy közreműködhet olyan törekvés megvalósításában, amelynek célja az, hogy a zsidó lelkek megnyiljanak a cionista igazság előtt és befogadják azt. Szomorúnak tartja, hogy hat évvel San Remo után még mindig szükség van a cionizmus propagálására. Hogy ez mégis így van, annak oka a szellemi világban is érvényesülő vis inertiae, a tehetetlenség törvénye, amit népiesen a szokás hatalmának is neveznek. Így a zsidóság legnagyobb része nem tud a régen megszokott ideálok hatása alól szabadulni, — kényelemszeretete miatt nem akar felülemelkedni a régi elfogultságokon és így el van torlaszolva a cionista ideáloktól. Mások megint félnek egy olyan mozgalomhoz csatlakozni, amelyhez tartozni — szerintük — üldözést, gyűlöletet vált ki. Pedig — **Fischer Tivadar** dr szerint — ez a

felfogás téves, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy a zsidó nemzeti eszme az az eszköz, amely megbecsülést tudja változtatni a zsidóság elleni gyűlöletet.

Majd azt mondja Fischer Tivadar dr., hogy vannak, akik érzik, mennyire igaza van a cionizmusnak, de nincs bátorságuk ezt bevallani, mert eddig más felfogást vallottak. Pedig egyenes, férfias dolog nyíltan bevallani, hogy véleményünk, felfogásunk megváltozott.

Foglalkozik ezután a cionizmus lényegével, amely — szerinte — ebben áll: ráeszmélés a zsidó nemzeti létre, ráeszmélés arra, hogy van zsidó nemzet, hogy él, fejlődik a meggyőződés, a hit, a zsidó nemzet. Régen a zsidó nemzeti lét palotája hármass talapzaton állt: a törvény, a nyelv és az ország hármass talapzatán. Az országtól és a nyelvtől megfosztotta a zsidóságot a mostoha sors, de a harmadik talapzat elég erős volt arra, hogy azon tovább is fenn tarthassa magát a zsidó nemzeti lét.

Palesztina ujjaépítésének problémáját érintve a héber nyelv létjogosultságát hirdeti Fischer Tivadar dr., egyben hangoztatja, hogy a héber nyelv szeretete semmiképpen sem érinti a magyar anyanyelv szeretetét és megbecsülését. Reméli, hogy nemsokára megalakulhat a romániai zsidó párt nagyvárad i tagozata. A cionista ideál, a zsidó Palesztina és a zsidó nép eltetésével zárja beszédét, amelyet percekig tartó taps követ.

Kohányi Rezső dr. előbb héber, majd magyarnyelvű beszédben a zsidóságnak Palesztinához való abszolút jogát, majd a héber anyanyelv művelésének szükségességét fejtegeti. Inti a hallgatóságot: legyen hű a zsidó ideálhoz, a népi egységhez és legyen megértője minden zsidó kulturális törekvéseknek. (Taps.)

Giszka János, az ismert költő szólal fel ezután és fulmináns beszédében kritizálja a cionistaellenes várad i zsidó csoport magatartását. Történelmi példák egész sorával igazolja, hogy a zsidó nép nem először települ vissza Palesztinába. Minden zsidónak — úgy mond — éreznie kell magában a felelősséget az egész zsidó nép ügye iránt. (Viharos éljenzés, taps.)

Schwarz Miklós mérnök felszólalásában a várad i cionista csoport elnökét ért támadásokkal foglalkozva kijelenti, hogy a csoport mindenben azonosítja magát az elnökkel. (Helyeslés.)

Bárdos Imre dr. elnök mondtotta el záróbeszédét. Fokozott munkára serkenti a nemzeti érzésű zsidóságot, annál is inkább, mert áprilisban nagyon alacsony volt a Palesztina alapra beküldött sekladományok összege. Ha ez tovább is így megy, akkor egyszerre csak megszűnik a Palesztina-munka. Minden áldozatot — úgy mond — meg kell hozni, hogy ez a munka össze ne omoljék.

A közönség végül elénekelt a cionista indulót.

Délben banket volt a Lloyd-teremben. Számos szellemes pohárköszöntő hangzott el.

Még csak pár napig

adunk az előirt árból

15% - 01

AU PRINTEMPS de BUCURESTI

(volt MISSIR)

2129

Színház

HETI MŰSOR:

Hétfő este fél 9 órakor: Arnyhalász, drámai ujdonság, másodszor, Baló Elemér, a budapesti Renaissance színház tagjának fellépésével. A) bérlet. Sorozat sz. 215.

Kedd este fél 9 órakor: Alexandra, operett-ujdonság, Zilahy Irén, az aradi színház szubrettjének vendégfellépésével. B) bérlet. Sorozat sz. 216.

Szerda este fél 9 órakor: Dolly, operett-ujdonság, Zilahy Irén, az aradi színház szubrettjének vendégfellépésével. Bérleten kívül. Sorozat sz. 217.

Csütörtök este fél 9 órakor: Három grácia, operett, Zilahy Irén az aradi színház szubrettjének bucsufellépésével. A) bérlet. Sorozat sz. 218.

Péntek este: Román előadás. Szombat d. u. fél 4 órakor: Postás Katka operett, mérsékelt helyárrakkal. Sorozat sz. 219.

Szombat este: Lili bárónő, Péchy Erzs, a budapesti Király színház primadonnájának első fellépése. Bérletszünetben. Sorozat szám 220.

Vasárnap d. u. fél 4 órakor: Dr Szabó Juci, vígjáték ujdonság, rendes helyárrakkal.

Vasárnap este: Alexandra, Péchy Erzs, a budapesti Király színház primadonnájának második fellépése, bérleten kívül. Sorozat szám 222.

Hétfő: Anna bál, Péchy Erzs, a budapesti Király színház primadonnájának fellépése, A bérlet. — Sorozat szám 223.

Kedd: Három a kislány, Péchy Erzs, a budapesti Király színház primadonnájának bucsufellépése. B bérlet. Sorozat szám 224.

A Troubadour reprise

Hosszu szünet után szombat este ismét operaelőadással kedveskedett a várad i színház a közönségnek. Az a zsúfolt ház, amely a Troubadour reprizét fogadta, bizonyosága annak, hogy a mi publikumunk még nem tért napirendre az opera-

előadások elmaradása fölött. Maga az előadás nem volt ugyan kifogástalan, mégis dicséretet érdemel csupán ama jóindulatu törekvésre való tekintettel is, hogy — állandó operatársulat híján — alkalmi énekesgárdával igyekezett kihozni a Troubadourt. Az egyszerű dicséretnél azonban jóval többet érdemel P. Gaisler Lola aki a cigányasszony szerepében egyik legragyogóbb alakítását nyújtotta. Éneke, játéka egyformán kifogástalan volt és valósággal magával ragadta az óvációkkal nem is szűkösködő közönséget.

Kár, hogy a kitűnő Baranyay Jolán indiszponáltsággal küzdött és Bretán Miklós sem volt olyan jó, mint máskor. Ocskay Mihály igyekezettel egészítette ki az együtttest, amelyet a zenekar — Donáth karmesterrel az élén — kitűnően kísért.

— Arnyhalász Baló Elemérrel. Ma este másodszor kerül színre Sarment világhírű drámája az Arnyhalász premierjén a közönség meleg szeretettel és a legnagyobb elismeréssel üdvözölte a nagyvárad i színpadon mert olyan tökéletes abszolút művészi játékot produkált, amelyben csak ritkán lehet része. Az Arnyhalászban ma este is Petróczi Aliz, H. Körösi Juci, Darvas és Bereng lesznek Baló Elemér partnerei. A ma esti előadás A) bérletes.

— Zilahy Irén vendégjátékai. Keddén, szerdán és csütörtökön lép fel Nagyváradon vendégként Zilahy Irén, a nagynevű szubrett-primadonna, akinek néhány évvel ezelőtt a nagyvárad i közönség tapsolta végig legforróbb sikereit. Zilahy Irén azóta tehetségében megerősödve egyike lett a legjobb szubretteknek, akik az erdélyi színpadokon működnek. Ahol csak fellépett, mindenütt

siker kísérte ezt a fiatal, bájos művésznőt és ebben a nagy sikerben lesz része most Nagyváradon is. Zilahy Irén kedden B) bérletben lép fel először az Alexandrában, szerdán bérleten kívül az Orlovban, csütörtökön A) bérletben bucsuzik a Három gráciában. Mind a három az operett ensemblé legkiválóbb tagjai, Nagyvárad kedvencei lesznek Zilahy Irén mellett a többi szereplők.

— Péchy Erzs. Péchy Erzs neve nemcsak a magyar színpadokon, hanem az egész világ színpadművészetében fogalommá vált, mint a legtekélyesebb, legszebb és legelegánsabb primadonna. A magyar főváros rajongó szeretettel veszi körül Péchy Erzs, aki új operett-stilust jelent. Hasonló szeretettel és lelkesedéssel várja az erdélyi közönség is a nagy magyar primadonna vendégfellépéseit, mert benne kiforrott operett-művészetünk legszebb, megtestesítőjét látjuk.

I-a alpaca készletek

legkiválóbb ébresztő órák gyártmányu nagy választékban, olcsó árban

Kálmán Sándor

ékszerárúháza, Buley. Regele Ferdinand 5. Mosse 2420 Nagyvárad vétélnél árengedmény

drap szürke és fehér színben legolcsóbban minden

Derby fióküzletben kaphatók.

Veszek régiségeket, szövegeket, ékszereket és zongorákat. — 1 ebéd perzsa, 1 keresztúros zongorát megvételre keresek.

STERNBERG Bul. Reg. Ferdinand 14. 2686-1

Tavaszi szöve

különlegességek legolcsóbb bevásárlási forrása

Havas és Grünfeld

posztóárúház Avram Iancu-u. 8.

A legújabb tavaszi kabátok olcsó árban megérkeztek. Modell áruház Str. Vlahuta 6.

Vázsonyi Vilmos a magyar főváros halottja

A központi városkázáról temetik — Budapest gyászol

Ma este érkezik meg az a gyász-automobil, amely Vázsonyi Vilmos holttestét a badeni szanatóriumból hazaviszi. Hazaviszi a magyar fővárosba, a melynek fejlődését, világvárossá lendülését ez a pesti ügyvéd annyi odaadással, annyi zsenialitással szolgálta, mint kivülről senki. Budapest a maga halottjának tekinti és a központi városkázáról temeteti el. A főváros diszsióhelyet adományozott Vázsonyi Vilmosnak. Budapest díszpolgárának.

Egyszerű néptanító fia volt, s egy ország legelső politikusa közé küzdött a föl magár. Nagy ember volt, ezek szívét tudta megmozgatni a maga ideáljával, céljaival, küzdelmeivel. Pályája hatalmas, szinte szédítő volt.

Kis ügyvéd-bojtárból lett magyar peccsétör, élestopu ujságíróból a magyar parlament legiobb szónoka. Tömegek vezére, akit vakon követni kellett. Az egyszerű sorból nem vitt magával egyebet a ragyogó utra, mint tündöklő értelmet és makulátlan becsületességet. Ez az értelem sugározta be útját s ez a becsületesség kísérte lépéseit. Férfi volt, talpig harcos, aki sem fegyverben, sem ellenében nem válogatott, mert eleme volt a harc. Éles esze most örökre megpihent, az éles penge kihullott kezéből. Ellenesség és jóbarát meghatottan áll a ravatal előtt, amelyen egy tüneményes mult fekszik kiterítve. Holnap délután temetik.

megteremtőjét, vezérét és immár nagy halottját, Vázsonyi Vilmost. Gyászunk jeléül a párt tagjai harminc napon át gyászszalagot viselnek. Emlékének méltó megőrkítéséről a párt öszinte kötelességének tartja gondoskodni. Az eszményi vezér kidőlt, de a vezér eszméi élnek. A párt megbonthatatlan csatában fog küzdeni értük, a szabadságnak és a polgári erkölcsnek, a társadalmi egyenlőségnek, a munka jogának, a közélet tisztaságának uralmáért, a főváros fejlődéséért, a ha-

za boldogságáért és a békét teremtő, áldást hozó magyar demokráciáért.

Baracs szavai itt zokogásba futtak s csak ennyit tudott még mondani: Köszönöm!

Ezután megrendítő jelenetek következtek. A pártszervezeteknek a termet zsúfolásig megtöltő vezetői percekig tartó hangos zokogásra fakadtak.

és Pakots József is hangos zokogás közben kezdte meg beszédét.

— Még nem tudjátok, — mondotta többek között — micsoda veszteség ért benneteket.

Amikor Pakots idáig ért beszédében, a kör egyik tagja,

csukló zokogás közben eszméletlenül esett össze, úgy, hogy ki kellett vonszolni a teremből.

Mikor Vázsonyi Vilmos Nagyváradon járt

Vázsonyi Vilmos talán sehol sem volt olyan népszerű, mint Nagyváradon. És ez természetes is. A régi Magyarországnak polgári társadalma választotta vezérének azt a kivételesen tehetséges, bátor, ötletes politikusot, — első sorban pedig a városi polgárság. Budapesten kívül talán csak épen Váradon alakult ki olyan fejlett, nyugateurópai nivóju öntudatos polgárság, amely behódolt Vázsonyi ideáljainak. Innen magyarázható meg, hogy Vázsonyit számos értelmi, politikai, sőt familiáris szálak is fűzték Nagyváradhoz.

Vázsonyi Vilmos több ízben is járt nálunk. Karrierje kezdetén, 1897-ben tett Nagyváradon látogatást.

Ez alkalommal egészen magánjellegű ügyben tartózkodott Váradon. Elárulhatjuk, hogy leánynevezőben volt. A fiatal, jóirodájú, tehetséges ügyvéd már akkor is nevezetes ember volt. Politikai pályáját azzal kezdte meg, hogy képviselőnek lépett fel Vácson. Kísérlete azonban nem sikerült. Programbeszéde olyan új hangokat ütött meg, hogy az akkori kormány veszedelmesnek tartotta és nagy agitációt fejtett ki ellene.

Bukása után Nagyváradon járt és innen akart családot alapítani. Ez a terve sem sikerült.

és a fiatal Vázsonyi újból visszautazott Budapestre, ahol legintenzívebben

zivebb politikai működést fejtett ki.

Második szereplése Vázsonyinak 1903-ban zajlott le Nagyváradon.

Ez alkalommal már valósággal izgalomba hozta a várost. A régi Fekete Sasban tartott előadást a Martinovics-Hajnóczy-féle összeküvésről.

Legnevezetesebb váradai szereplése azonban 1906-ban játszódott le, amikor a Friedländer Sámuel-lel hosszú időre szóló nevezetes összetűzése támadt.

A koalíció megalakulása után ugyanis megalakult a magyar radikális párt, amely élesen támadta a demokratákat. A radikális párt Nagyváradon rohamosan tért hódított. Vázsonyi látta a veszélyt és személyesen jött le Nagyváradra, hogy a demokraták részére agitáljon. A demokraták párt vezére gróf Zichy Jenő kíséretében jelent meg. A dr. Friedländer Sámuellel való szellemi párba méltó volt a két nagyszerű emberhez.

Mikor a háború alatt miniszteri tárcát kapott,

megtörtént a kibékülés. Dr. Friedländer Sámuel személyesen interveniált nála és Vázsonyi erre a közbenjárásra nevezett ki Embert Géza táblabíró Nagyvárad város főispánjává.

Rákosi Jenő még egy vezércikket írt Vázsonyi Vilmosról

Harminc esztendővel ezelőtt szenzációt keltett egy vezércikk, amelyet a magyar zszurnalisztika büszkesége: Rákosi Jenő írt: Weiszfeld Vilmos címen a Budapesti Hírlapba. Azt hangoztatta ez a vezércikk, hogy egy fiatal zsidó jogászból a magyar közélet új csillaga ragyogott fel. Azóta Weiszfeld Vilmosból Vázsonyi Vilmos lett. És most harminc év után az őz Rákosi Jenő megint vezércikket írt Vázsonyi Vilmosról. A cikk a Pesti Hírlap vezető helyén jelent meg és így szól:

Harminc éve elmúlt, talán közelebb van a negyvenhez, mint a

harminchoz az az idő, amikor az egyetemi ifjuság hazafias mozgalmában feltűnt egy fiatal ember lelkeségével, szellemével, szónoki képességek fényével és a ritka hatás tudományával, melyet szónokolva hallgatóira gyakorolni képes. Nemzeti kérdésekről volt akkor a politikában szó s én erről a fiatal emberről vezércikket írtam. Akkor sem, ma sem támadhatott bennem a gondolat, hogy én fogok nekrológot is írni egy ujság homlok helyén.

Mert ez a fiatal ember Vázsonyi Vilmos volt, akinek ma holt híre érkezett Badenből, ahova üdülni vonult.

Kevés ember volt, aki körül

A magyar nemzetgyűlés és a főváros részvétele

A magyar nemzetgyűlés szombati ülésén Zsitvay Tibor hosszabb beszéd keretében jelentette be Vázsonyi Vilmos halálát. Rámutatott arra a veszteségre, ami Vázsonyi halálával a magyar közéletet érte. Puritán jellemét és színtiszta hazafiságát példaként említtette, s politikai élelátásának legimponálóbb erejét annak a küzdelemnek megindításában látta, amelyet már a háború utolsó éveiben a még senki által sem sejtett bolsevizmus réme ellen folytatott. Egyébként jegyzőkönyvben örökítette meg a nemzetgyűlés, temetésén — így határozott — testületileg vesz részt és koszorút helyez a nagy halott ravatalára.

Vass József helyettes miniszterelnök a magyar kormány nevében részvétlétvitartat intézett Vázsonyi Vilmos özvegyéhez.

Budapest székesfőváros nevében Ripka a Ferenc polgármester,

Sipőcz Jenő polgármester és Folkusházy Lajos alpolgármester személyesen keresték fel özvegy Vázsonyi Vilmosnét. A főpolgármester, mikor az özvegygel szembekerült, zokogva csak ennyit tudott mondani:

— Szerette... nagyon szerettem... a várost...

Vázsonyiné így válaszolt: — A város volt minden gondolat.

Sipőcz polgármester szolt ezután:

— Engedje meg kegyelmes aszszony, hogy diszsióhelyet ajánljunk fel a város nevében.

Vázsonyiné könnyezve válaszolt:

— Köszönöm az ő emléke nevében. És felejtsek el önmaguk is a harcot, amely utóbb folyt és csak arra gondoljanak, hogy nagyon szerettem volna Budapestet ismét nagynak és gazdagnak látni.

Gyűlés, amelyen mindenki zokog...

Vázsonyi Vilmos halálának híre a legmegrázóbb hatással az ő igazi otthonára: a pesti demokráta körre volt. A gyűlés, amelyet a pártvezetőség tagjai tartottak, a legmeghatóbb gyászülés volt, amelyet politikusként tartottak.

A körhelyiség nagytermében puritán egyszerűségben nyilvánult meg a gyász. Mindössze az elmőki asztalt borították be gyászlepel-lel, Vázsonyinak a mult évben leplezett arcképét vonták be fekete szegéllyel és Vázsonyi régi karosszékre terítették fekete takarót. Ennyi hirdette, hogy meghalt a demokráta párt vezére. De annál mélyebb volt a gyász a szívekben. A kör tagjai könnybe lábadt szemekkel beszélgettek a "vezér" haláláról és időnkint föl-fölcsukló zokogás hallatszik.

Az értekezletet Pusztai Károly társelnök nyitotta meg.

— Mindenható irgalmas Isten, — kezdte, — adj nekünk erőt, hogy elsiresszunk ezrek könnyeit, ezrek zokogását... Vázsonyi akkor jött, amikor a legnagyobb

szükség volt rá, amikor a fölvilágosodottság, az emberszeretet és a liberalizmus szelleme lengedezni kezdett... És hirdette az igazságot, hogy Magyarországon minden ember egyforma... és elment, akkor, amikor a legnagyobb szükség volt rá.

Baracs Marcell emelkedett ezután szólásra. — Meghalt — ugymond — aki pártunkat megteremtette és harminc éven át dicsőséggel vezette. Azok az eszmék, amelyeket ő lelkünkbe oltott amelyeket belevitt a tömegekbe és az ország politikájába, tovább élnek, túlélnek az egyeseket, túlélnek valamennyiünket. Az ő eszméje a hazának és az emberiségnek egymásbafonódott, mindent átfogó nagy harmóniája volt. Ő volt a mély tudás, a józan erkölcs, az önzetlen akarat és az igazságszeretet, amely a felismert jogért bátor szóval és tettel sikra szállt.

A következő határozati javaslatot terjeszt elő:

A Nemzeti Demokrata Párt lesújtó fájdalommal gyászolja

Karikagyűrűk

és minden más ékszerek nagy választékban, olcsó árban kaphatók

Uránál

Nic. Iorga S. (Zöldfa)-u.

életében nagyobb csatákat vívott volna a gyűlölet és a szeretet, a rajongás és az üldözés, mint Vázsonyi Vilmos. És ez a pár sor magában döntő tanuja az ő egyéni rendkívüliségének. Annak, amiért az emberhez hívei és barátai fanatikusán ragaszkodnak s amiért ellenfelei félelmesnek és veszedelmesnek tartják. Ma a komor halál odalépett a két fél közé s ellenség és jóbarát megdőbbsenve néz össze és ráborítja az engesztelődés zászlaját a néma koporsóra, mely egy sajátos és egyéni ékesszólás mesterének elnémult földi részét öleli magába.

Mikor a mulandóság megnyitja száját, a frissen ásott sirt, akkor elhallgat minden perpatvar. Mert hiszen ez a rettegett száj előbb vagy utóbb megnyílik mindenki, ellenfél és jóbarát számára egyaránt és elnyel mindent, ami él és nem ad belőle vissza semmit. És áthatatlanul fekete fátyol takarja el az órát, hogy kire mikor kerül a sor. Ki volt elkészülve ezen a szép májusi napon, amelynek fényétől és melegétől duzzad az életreje, hogy reggelére Vázsonyi Vilmos holt hírére ébred?

Pályafutása a nevezetesebbek és érdekesebbek közé tartozik a magyar politikai közéletben. Vérmérséklete szerint és hajlamainál fogva ellenzéki, meggyőződése szerint radikális volt. Emellett hajlamai és temperamentuma és a radikalizmus felé hajló elvei ellenére, mikor egyszer kormányon volt, mint igazságügyminiszter, kitűnő guvernementális szellemmel, majdnem konzervatív értelemben vett részt a hatalom kezelésében. Szinte testté lett benne az a tanítás, mely az angol politikában oly gyakran érvényesül, hogy a hatalomért harcolni tudni és a hatalommal élni tudni: ez az államférfi tudomány. Az ellenzék, ha célt akar érni, tüzásokon lovagol, árkon, bokron, tüskén, akadályon keresztül. A kormány megfontolva halad, megkerül árkot, bokrot, akadályt, mert hiszen rendeltetése, hogy bukjék, ha kiélte erejét. Minden ellenzék felelti bűneit, ha kormányra jut; és minden kormány eldobja, ha bukik, kormányzó erejéit és beleöltözködik az ellenzék bűneibe.

Vázsonyi Vilmos mint ellenzék nagyszerűen futott. Változtatta is szükség szerint a lovát. Félelmes és veszedelmes tudott lenni ellenfeleire nézve és nem ritkán esett meg rajta, hogy olyan ellentétel kellett megverekednie, aki azelőtt híve volt.

Az a szellem, mely, míg a nem-

zeti szerencsétlenség után jött, együtt tartotta a nemzet jobbait, egy darabig uralkodott a katasztrófák után is. Külföldön még együtt dolgoztak Vázsonyival ama jeles hazafiak, akik vele együtt menekülni voltak kénytelenek a magyar hazából. Ámde később oly perzselő láng csapta meg a nemzetet, hogy, ami következett, inkább folytatása a destrukciónak, semmint jóvátétele, sebek ütése, sebek hegesztése, üldözés, a békités, erőszakosság, a szabadság, pogánygyűlölet a keresztényi szeretet helyett. Egy idő, melynek jelzője a büntetés volt, nem az engesztelődés. Idő, mely azt követelte tőled, hogy tagadd meg azokat, akiket egy életen át becsületes hazafiaknak tartottál, nehogy megtagadtassál magad. Idő, mely a hazugságot és képmutatást tenyészítette s állati indulatokat szabadított fel az emberekben és soha nem ismert bűnököt termelt ki társadalmunkból. Azt lehet mondani, hogy ekkor meg a hatalom kapott nyeregbe a tüzások szilaj paripáin.

Vázsonyi Vilmos kezdetben a közelmúlt tapasztalataitól is ihletve, de érzülete szerint is, feltűnő mérséklettel próbált beilleszkedni a hazai politika új kereteibe. De a kiszabadított szellem lángpallossal állt a kapuban; engesztelhetetlenül. Ez a berek nem a hivatottaké, hanem a kiválogatottaké. Egy nagy érték szállt vele sírba, amelyet szinte használatlanul vesztettünk el. Mert nagyesszű ember volt, nemes és jószívű, tele hazafias meggyőződéssel, igénytelen a maga személyére nézve, óriási munkaerő, jelleme szerint gazdag, vagyon dolgában szegény, a közszolgálatban lelkes, hű és önzetlen, királyhűségében szilárd és elszánt. Megvoltak neki, ugymint megvannak mindenkinek, emberi gyengeségei. De ha mégannyi lett volna neki, mindezt bőven elfedték emberi kiválóságai, emberséges szíve, fényes adományai, polgári munkálkodásának érdemei, tüzijátékszerű színpokát szóró szónoki talentuma s az a komoly erkölcsi és hazafias alap, amelyen állt akár szónokolt, akár beszélgetett, akár cselekedett. Senki sincsen kényszerítve arra, hogy krokodiluskönnyeket sirjon koporsójára. Minden becsületes magyar ember, ha legádázabb ellensége volt is, bátran tehet egy cipruságot a ravatalra, melyben Vázsonyi pihen. Mert oda lehet írni a fejéjára, hogy mint ellentétel félelmes, mint jóbarát megbízható, mint ember igaz volt és emberséges.

Budapest főpolgármestere így bucsuztat...

Dr Ripka Ferenc, Budapest jelenlegi főpolgármestere a Pesti Naplóban vezércikket írt Vázsonyi Vilmosról. A jelenlegi rezsim egyik vezéralakjának bucsusorai felette jellemzők:

— Harc közben esett el — írja többek közt Ripka — és koporsója fölött tovább folyik a küzdelem. Ezért nem látszik lezártnak, befejezettnek az élete. Ezért kavargó friss emléke körül az ellentétes vélemények forgataga. Azt az egyet azonban semmitféle pártszempont el nem vitathatja tőle, hogy a legutóbbi évtizedek történetében nem volt ember, aki Budapest történetébe erősebben írta vol-

na be nevét, mint Vázsonyi Vilmos. Legnagyobb jelentősége abban volt, hogy politikailag iskolázta és fegyelmezte azokat a kispolgári elemeket, amelyek elhagyatottságukban a legkönnyebben lesznek forradalmi elemmé. Budapest közéletében új támadat utána. És ha egy tekintély kidől, mindig megrázkódtatja a köz épületét. Nem illik beszélni se róla, hogy milyen lehetőségek merülnek fel távozásával. Az az egy bizonyos, hogy Budapest legjelentékenyebb polgára, tudós jogász, ragyogó szónok és a huszadik század első negyedének döntően jellemző alakja távozott el véle.

A feleségem láncosa

extra slágerfilm
kedden látható először
az Atlantic és Apolló
mozgókhán
rendes helyőrák mellett

Heyman szinkör

Hátfő: Le vert galant (A gáláns király). Főszerepben: Aimée Simon Girard.
Kedd: Madagaszkár csillaga.

— A gáláns király. Az ármányos cselszövés, a szövevényes intrika nem tudta fenséges mivoltából IV-ik Henrik királyt kiforgatni, amikor élete, szerelme és vallási meggyőződése ellen szövetkeztek ellenségei. E történelmi igazságot látjuk ma utoljára a filmen megörökítve 14 felvonáson keresztül a Heyman-Szinkörben 5, 7 és 9 óras előadásban klasszikus zenekísérettel mellett.

— Madagaszkár csillaga. A film-starok egyik legkitűnőbbje

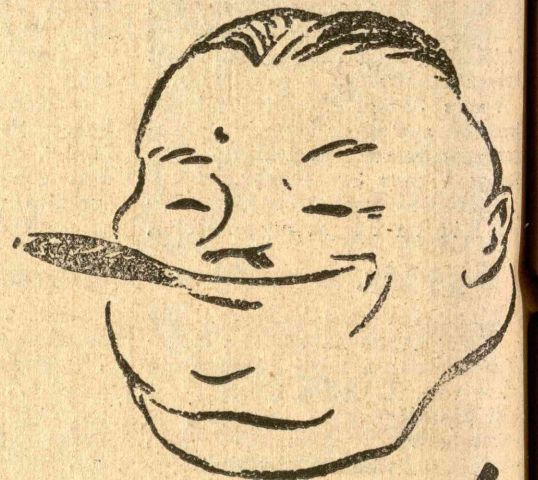

Női és férfi kalapok

átalakítását olcsón és jól készíti a

Kalapgyár Reg. Ferdinand 20
(Rákóczi)-ut

BALLY gyártmányú **CIPŐK**
vászon és tennisz-
kizárolag **REICHARD DEZSŐ** és **FIA** cégnél

Fő az egészség

Eredményes szellemi és testi munkának előfeltétele az egészség. Ne kínossa testét a kemény bősárok viseletével járó, minden egyes lépésnél érezhető, erős megrázkódásokkal. — Viseljen On is

Salma

kaucsuk sarkot és talpat és annak jótékony hatásait sohasem fogja többé nélkülözhetni. — A

Salma

kaucsuk sarok háromszor olyan tartós, mint a bőr és mégis olcsóbb.

Egy váradi templom temetése...

Rekviem egy imaház lerombolása alkalmából — Váradi zsidók megható búcsuja egy régi háztól

A Teleky-utcai imaházat, az Ahavem Reim zsinagógát lebontják és helyébe, szép új templomot emelnek közadakozásból a hívek. A roskadozó, öreg épületet 1871-ben néhai Schwartz József nagyváradi polgár adományozta templom céljaira. Akkor még lakóház volt és a környéken lakó haroknyi nagyváradi zsidóság Schwartz József uriházában gyűlt össze istentiszteletre. Schwartz József halála után a ház a hitközség tulajdonába került, a hagyományozónak azaz a kifejezett óhajával, hogy az épület csupán templom céljaira használható. Több mint század telt el azóta, hogy a Teleky-utcán egyszerű, szürke épület templomává lett a környező utcák zsidóságának, amely valami fanatikus szerepeltet ragaszkodott a kis zsinagóghoz. Most, amikor végre elérkezett az idő, hogy az azóta nagyszámu híveket a templom csekély arányai nem képesek befogadni, nagy gondot okozott a hitközségnek a kérdés, hogy változtathatnak-e a meglévő arányokon anélkül, hogy a zsidóság évezredek dogmái és a templomhoz fűződő tradíciók sérelmét ne szenvedjenek? Összeült a szentéletű férfiak szinódusa, amelyben az ország legnévesebb főpapjai: a rabbik is résztvettek, hogy döntsenek a Teleky-utcai kis imaház sorsa fölött.

A döntés megtörtént és mire ezek a sorok megjelennek, az első kegyetlen csákányütések behasítottak a lerombolásra ítélt imaház szent falaiba...

Szombaton délután rekviem volt a kis zsinagógában. Gyásztisztiszteletet tartottak az elmulásra ítélt öreg imaház fölött. A kis templomban utolszor gyűltek össze a hívek, hogy búcsút vegyenek az Ur házatól. Szombaton délután — a zsidóknál egészen szokatlan időben — tartották meg az istentiszteletet. A gyásznak és az örömmel volt ez a szimbolikus ünnepe. Gyászolták a templomukat — mert a zsidóságnál a jeruzsálemi templom lerombolása óta — mélységes gyászt jelent, ha templom pusztul. De örömmel is volt ez egyben a zsidó híveknek, akik a régi helyen felemelendő új templomnak örültek. Talán soha ilyen mélységesen megrázó ünnepe nem volt Váradi zsidóságának. Az esemény jelentősége a hívők százait vonzotta a templomba és annak környékére, mert hiszen ilyen impozáns tömeg hogyan is fért volna be a kis imaházba. Azok, akik bejutottak a zsinagógába, áhitatos, szorongó csöndben, átszellemült arccal, talszbe burkolva várták az istentisztelet kezdetét.

A templom ősz papja Friedman Mózes imába kezdett. Hangja — amely máskor ércecsen csengett, el-elesuklott, szemébe könny gyűlt, széttárt karjai remegtek, amikor az istenhöz fohászkodva búcsúzott az ő templomától, amelynek falai között élete javarészét töltötte. És a hívek is zokogtak, mint-hogyha egy féltett, drága kincs vesztene el. Amikor a pap imáját befejezte, a hívek százai imájukat morzsolva törülgették könnyeiket.

A szószéken most Fuchs Benjámint, a nagyváradi ortodox zsidóság tudós főbíbját tűnt föl. A főpap megjelenése már maga is emelte az esemény jelentőségét.

— Egy félszázadon keresztül — mondotta a főbíbi — dicsőítettük az örökkévalót e falak között. E kis imaházba eljötték a jók és a rosszak. Isten sohasem kérdezte azoktól, akik idejöttek, hogy mit követtek el a falakon kívül. Aki idejött, az enyhülést kért és keresett a maga számára. E falak között nem volt külföldiség szegény és gazdag, jó ember és rossz ember között. Egyformák voltak és egyformák leszünk mindannyian az örökkévaló előtt, aki egyetlenegy.

Fuchs Benjámint mély hatást keltő beszéde után az istentisztelet véget ért. De korántsem lett volna teljes a ceremónia, ha azt akinek ezt a templomot köszönhetik — ősi zsidó szokás szerint — kint a temetőben fel nem keresik.

Vasárnap reggel, ima után, a frigyszekrény előtt gyülekezett össze a hitközség vezetősége és a Dávid zoltárok éneklése közben a tóra tekercset egyenként kézzől-kézre adva átszállították az épület egyik szárnyába, amelyet nem fognak lebontani.

A tórának szertartásszerű át-helyezése után a hitközség vezetősége és előkelőbb tagjai Friedman Mózes rabbi vezetésével kimentek a velencei zsidó-temetőbe, ahol fölkeresték Schwartz József sírját. Itt Friedman rabbi rövid imát tartott, majd az összes hívek nevében bocsánatot kért a halott emlékeitől, hogy a templomot, amelyet ő hagyományozott, kényszerítve voltak lebontani. De nyomban meg is nyugtatta néhai Schwartz Józsefet, hogy rövid időn belül új templomot emelnek a régi helyére, amely beláthatatlan időnkig fogja újból hirdetni azt a szent és magasztos célt, amelynek szánva volt...

Berkes József.

AAAAAAAAAAAA

Várkonyi Mihály

az Atlantic-mozgóban

Június 1-től 4-ig

MOZI

— **Feleségem táncosa.** Extraláger film, amelyre ezt a pecsétet nemcsak a gyár nyomta rá, hanem igazolja ezt az a nagy siker, amelyben mindenütt, ahol adták, része volt. Bécs, Páris, London, Budapest, Bukarest hetekkel volt kénytelen prolongálni, csak hogy a közönség általános nagy érdeklődését kielégítse. A darab főszerepét Korda Mária és Várkonyi Mihály játsszák. Fiatal házaspár, boldogan élnek, amíg az asszonyt el nem fogja a táncőrület. Sok, sok bonyodalom, igen sok kedves helyzetkomikum után végre a férfi megtalálja a helyes megoldást olyképen, hogy vállalkozik a felesége táncosának szerepére. Nagyon kedves, ötletes darab. A rendező minden tehetségét latba vetette, hogy a filmet tökéletes mezbe öltöztesse, s hogy ez sikerült is neki, misem bizonyítja jobban, mint az a páratlanul álló siker, amelyet a darab mindenütt elért. A szereplőket nem kell dicsérnünk, dicséri őket az a sok meleg siker, amiben minden darabjukban kell dicsérnünk. A darab kedden megy először az Atlantic nyári és Apolló mozgókban rendes helyárok mellett.

— **Atlantic és Apolló mozgók** még ma játsszák a Szerelmi fészek és a Végzetes eskü dupla műsort, amely 2 napon keresztül a legszebb sikereket aratta,

s mindenkinek a tetszését sikerült kivívnia. Főképp a „Szerelmi fészek” kedves, ártatlan története ragadott magával mindenkit, nincs benne sok bonyodalom, nincs intrika, a természet tiszta ölen fejlődik a két ifjú pár közt a szerelem, amely azután Amor Istennek hozza meg a pálmát.

— **Emil Janning**, akit már évek óta szeret a nagyváradi közönség, de a „Varieté” hatalmas sikere óta még inkább kegyelbe fogadott, jászai Molliere klasszikus szindarabjában, a „Tartuffe”-ben a főszerepet. A 8 felvonásos film női főszerepét a szép Lili Dagover alakítja. Az előadások a Dorian Terasseon 9 órakor, a Dorian-filmszínházban 5 és 7 órakor kezdődnek. Szerdán szenzációs kettős műsor: az „Opera Fantomja” és „Nyugati karaván” egy előadásban. Jön: a „Vadorzó”, a hasonló című operett filmen.

A Fischer zeneiskola hangversenye

Vasárnap délután a Fischer zeneiskola szépen sikerült hangversenyt rendezett a Katolikus Körben. A kiváló zeneiskolának mintegy husz növendéke lépett fel önálló zongora és énekszámokkal. Mondhatni minden növendék, az iskolának szelektált tehetségeit képviselte és ragyogó művészi ígéretet tett az etűdös hangulatába ringatott impozáns közönség előtt.

A hangverseny két részből állt. Az első részben az előkészítő osztályok növendékei szerepeltek, akik között első helyen Marót Anni kiváló talentumáról kell megemlékeznünk. Marót Anni komoly studiumot igénylő Mozart produkciója méltó föltűnést keltett. A bájos fiatal urilány előtt kétségteljesen szárnyaló jövő konturjai lebegnek. Olasz Ella törekény finomságú előadásmodora egész eredeti zongorista egyéniséget reflektált. Ő is az iskola legtehetségesebb növendékei közé tartozik. Faragó Klárának különös szerep jutott. Mesterének a nagyon tehetséges dr Szalay Elemérnek, az iskola fiatal tanárának gyászinduló kompozícióját adta el megdöbbentő muzikalitással. A szerzőt és növendékét hosszasan ünnepelte a közönség. Megyeri Blanka és Molnár Boriska bravuros tehnikai készségükről tettek bizonyítást. Rosenberglolla a virtuoz Rachmaninoff preluddal aratott nagy sikert. Farkas Magda, Schul Sári, Papp Irén, a kis Fischer Stefi és Amigó Kató mind fénylő ígéretei a tanáraiknak.

A hangverseny második részében az akadémiai növendékek elragadó sora következett. Ujvári Margit, ha lehet egyáltalán dizingálni a valóban kiváló tehetségű tanítványok között, a legértettebb interpretáló készségű növendéke az iskolának. Érdekesen, izgalmasan játszotta a groteszk Liszt: Gnomonreigent. Standel Zsuzsi mély átérzéssel adta elő Chovan egyik aperszüjét. Jakabos Irén Chopin polonairé élvezetes percekét szerzett a közönségnek. Grünwald Anna is zajos tapsokat kapott pompásan előkészített Brahms etűde után.

Gummiköppenyl
legolcsóbban
LINOLEUM
HAAS LIPÓT, ORADEA
Vári főraktárban vásárolhat
felöltőszerű gummikabátot angol gummizással
900.— Lelett.

Arverési hirdmény!

Az oradeai városi Járásbíró-ságnak 5912—1926 sz. végzése folytán „Record kalapgyár Lefkovits Hermann” által a közös hitelezők kielégítésének biztosítására kézi zálogul átadott következő árúk:

1. 777 pár vegyes férfi, női és gyermekekpi és sandal,
 2. 1108 drb. férfi és fiu kalap és sapka,
 3. 947 drb. férfi gallér,
- a teljesítésben késedelmes Lefkovits Hermann veszélyére és költségére Candrea János közjegyző ur közbenjöttével és irodájában (Parcul Traian Io. 1.) 1926 június 2-án d. u. 4 órakor tartandó nyilvános árverésen el fognak adni.

Kikiáltási ár 465.000 lei, azonban szükség esetén az árú ezen alul is el fog adni.

Az árú naponként d. u. 3—5 óra között Str. N. Iorga 7. sz. alatt Mannhardt József kereskedőnél megtekinthető. A vevő viseli az összes törvényes illetékeket és tartozik a vételárát nyomban kifizetni és az árú elszállítani. Az árú minőségéért felelősséget nem vállalok. Az árvereltetők bánatpénzben tartoznak 46.500 leit az eljáró közjegyző urnál letétbe helyezni. A bánatpénz letételének kötelezettsége alól a kézirálog birtokeos fel van mentve.

Oradea, 1926 május 28.

Mannhardt József.

Mérlegek, súlyok, űrmértékek

eredeti gyári árban szállít
Stern József

vaskereskedő Mihai Viteazul
Nagyipiac-tér 2. 2667—1

* Legújabb nótáskönyvek kaphatók a Hegedűs Hirlapirodában.

FIGYELEM!

KEFE

és ECSETÁRU

2406 mivel saját gyártmányaim nálam szerezhető be legolcsóbban **Stern S. Endre** festék, keféüzlet N. Jorga Zöldfa-u 10

Üzletelhelyezés

Alkalmi butor és szőnyeg üzlet Castelnau 1. (volt Várkapu-utcából) Cuza Voda (Szacsavay-utca 17) Beck és Benjámín volt helyiségében, hol mindennemű butorokat és szőnyegeket a legjutányosabb árban szerezheti be, ugyanott veszek-mindenféle használt butorokat, bizományi árukat is elfogadok, meghívásra házhoz megyek.

Hartstein Jenő
butor és szőnyegáruház

Cuza Voda (Szacsavay-utca 17).

Ruhákkal

fest, tisztí

Gallérok

legszebben mos, vasal

Szabó László

Take Ionescu (Körös-utca 1.
Fiók-Bazárépület Bul. Reg. Ferdinand

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés 10 szög 40 lei. Egy szög 4 lei, vasilag betű 8 lei. „Cim a kiadóban” jelzés díja 10 lei.

LEVELEZÉS

MEGISMERKEDNÉK 27—32 év irüli intelligens, jómódu urimberrel, előbb újsági levelezéssel, azután szórakozás céljából. „Barna” megszólítással az Estilapban. 212

Gyönyörű archöre lesz!!

Szeplő, májfolt, v. bármilyen arckiütés eltűnik **Agikrém** használata által, azonkívül fehérít és finomít. Kapható minden drogériában, gyógyszerárban és illatszertárban.

URNÖK és urleányok dívatosan olesón csak akkor öltözködhetnek, ha Mária királyné (Bémer) téren **Kertész** reklam női divatáruházában vásárolnak. 1710

LAKÁS

TÖBB butorozott szoba központban magános ur vagy házaspár részére azonnalra kiadó. — Elegáns gummikerekű hajtókocsi, egyes és kettes lószerszámok eladók. Bővebbet a Metropol szálloda portásánál. 244

ÜZLETHELYISÉG Avram Janu (Kossuth) utca legforgalmasabb helyén átadó. Cim a kiadóban. 243

2 szobás, konyhás lakást keresek központban lelépéssel. Cimet a Hegedűs Hirlapirodába kérek. 238

NAGYHIDHOZ közeli modern egyszobás lakásért magas lelépést fizetne fiatal pár. Apolló, Victoriei (Kolozsvári) utca 1. 237

2 szobás konyhás új modern magánház eladó. Cogalniceanu (Várad Zsigmond) utca 16-g. 234

ALKALMAZÁS

FÖZNI tudó mindenest azonnalra keresek. Oituz (Lahner Gy. utca No 1.

HIVATALNOKNÖ több évi irodai gyakorlattal, jó írással, pénztárnoknői vagy más irodai állást elfoglalna. Cim hegedűs Hirlapirodában. 14

50 ezer lei kaucióval rendelkező 24 éves, jobbzsánerű fiatalember raktárniki, inkasszói, vagy ehhez hasonló állást keres. Cimet „Diszkrét” jeligére a Hegedűs Hirlapirodába. 208

ÜGYES varrólány házakhoz ajánlkozik. Cimet a Hegedűs Hirlapirodába kér. 147

INTELLIGENS urilány, németül is beszél, zongorázik, nevelőnőnek elmenne. Csakis vidékre. Leveleket „Urilány” jeligére a Hegedűs Hirlapirodába kér.

GYERMEKRUHA varrónöt, esetleg aki háznál is van, keresek Cim a Hirlapirodába.

MINDENFÉLE színes kézimunkák készítését ruhára himzést, kélmunkát stb. elvállalok. Cimet Hegedűs Hirlapirodába kér. 877

KISEGÍTŐ főzést vagy mosást vasalást vállalok. Calea Decebal (Vitéz)-u. 25., udvarban. Nagyné. 180

ÜGYES varró tanuló leányt keresek azonnalra. Delavrancea (Ritók)-u. 33-g. 221

JÓ bizonyítvánnyal középkorú főzőnő ajánlkozik, ugyanott gyönyörű mosást, vasalást vállal Gállné, liget végén, Virág-utca 1. 242

Gyakorlott csomózónőket perzsaszőnyeg készítéshez felvesszünk

Kezdőket ingyen tanítunk!

„ORIENT”
szövőművészeti iskola
Strada Episcop. Ciorogariu 14.
Jelentkezés 6—7-ig.

PERFECT német gép és gyorsíró állását változtatná. Cimeket a Nagyváradi kiadóhivatalába kér. 239

FÖZNI tudó mindenest keresek Balázs, Oltenia (Csengeri) utca 8. 235

ELBOCSAJTOTT postás bármilyen állást keres, Sámson Zsigmond, Vlahuta (Szent János) utca 28-b. szám. 236

NÉGY középiskolát végzett leány irodában állást keres, esetleg pénztárhoz, szombat megtartásával, garanciával rendelkeznek. — Cim a kiadóban. 218

MINDENES főzőnő kétagu családnak azonnal felvétetik. Jelentkezni Steiner mérnöknel, Moskovits Ipartelep, Victoriei (Kolozsvári) utca 62. 233

JÓ családból való zsidóleány azonnal felvétetik. Cim a kiadóban. 232

ADÁS-VÉTEL

MAGANHAZAT keresek azonnali megvételre lehetőleg a város központjában. Berkes, Beöthy Ö. u. 29.

COVAN szünet I. rész (használt) keresek. Cimet a Hegedűs Hirlapirodába kérek. 193

NAGY gondtól szabadul meg a butorelhelyezésnél, ha megtekinti Art kárpitos, Cosbuc (Szalárdi) u. 9, a Rosenzweig-palota Schöberl-ágyát, mely úgy készen, mint megrendelésre, már 3500 leiért kapható. 2155

ALCYON motorbicikli kitűnő karban eladó. Topsál Episcop Ciorogariu)-u. 56. 220

MÉHRAJOK kaphatók Püspök-fürdő mellett Hájón Benedeknél. 241

ELADÓK vitrin, márkás porcellán, coblen fotel, komót, függönyök, szőnyeg, villanylámpa. Weisz Gizi, Matei Basarab (Nyomda) utca 4. 240

KÜLÖNFÉLÉK

KITÜNŐ házi-koszt bent étkezésre és kihordásra is kapható. Cim a kiadóhivatalban. 228

Ezüstöt aranyat, karikagyűrűket, briliántot olcsón

HERBST ékszeráruházában vásárolhat

Regina Maria (Bémer)-tér 1 szám.

Megjött! Egy

Wagyon gummi-sarok

Felesleges bört vagy patkót viselnem?

BODNAR

bőrkereskedő

Oradea, Avr. Janca 5.

30—31 32—34 36—38 39—40
8 L. 10 L. 12 L. 14 L.

41—42

24 L.

páronként.

Kereskedőknek árendamény.

Bőráruhában

óriási választék.

Eladó telkek

A Bulevardul Regele Ferdinand és a Muzeum-utca sarkán háztelkek eladók kedvező fizetési feltételekkel. Értekezés a Bihar-megyei Takarékpénztárnál

Szülők! Hivatalnoknők!

Tusnád-fürdő június havában újra megnyílik

a Gyermekek- és Leányotthon

Gyermekeket 6 évtől kísérő nélkül felvesszünk.

Bővebbet özv. Csordacsics Ferencnél Bertheloth (Sal Ferenc) utca 4. kedden és pénteken d. u. 7—8 ig.

Ajánlott levélbeli megkeresések június 1-ig ugyanoda, azontul: Gyermekek- és Leányotthon Baia Tusnad intézőndök.

Mosse 2693

A Biró József-lelepen eladó

előnyös fizetési feltételekkel még a telepen lévő négy legszebb szőlőparcella, ház helynek, nyaralónak alkalmas. Eladó a szőlőben lévő 2 szobás lakásnak alkalmas épület gazdasági udvarral és egy külön telekkel a legnemesebb szőlő- és gyümölcsfajokkal beültetve. Eladó prés, kád stb. felszerelések. Értekezhetni a tulajdonosnál **Biró József** Dorobantilor Rulikovskij-ut 8. sz.

Sonnenfeld Adol-nyomda r. t.